

Na úplný závěr této práce bych si dovolil stručně shrnout závěry učiněné o společnosti s ručením omezeným a především o její konkurenceschopnosti. Jak vyplývá z textu celé diplomové práce, česká právní úprava společnosti s ručením omezeným trpí řadou nedostatků. Z hlediska obecného pohledu lze kriticky nahlížet především na její komplikovanost, přílišnou dávku formalismu, výkladovou nejednoznačnost a časté odkazy na právní úpravu akciové společnosti, které dále zvyšují již zmiňovanou komplikovanost. Tyto nedostatky mají vliv na úroveň její konkurenceschopnosti. Přinejmenším stejně závažně se však tyto nedostatky projevují ve vztahu k podnikatelům využívajícím formu s.r.o. pro své podnikání. Pro ty představuje komplikovaná úprava zvýšené náklady na fungování společnosti a peníze, které by mohli investovat do rozvoje společnosti, musí investovat do právních služeb, často pro relativně jednoduché operace.

Vzhledem k těmto nedostatkům, lze kladně hodnotit připravovaný NobchZ, který si za jeden z cílů klade zjednodušení právní úpravy s.r.o., odstranění výkladových nepřesností a samozřejmě i odstranění odkazů na právní úpravu a.s. V této fázi přípravy NobchZ není lehké odhadovat jeho konečné znění, ale lze očekávat, že v tomto směru budou jeho cíle naplněny a právní úprava s.r.o. se tak stane pro podnikatele srozumitelnější.

Další citelný nedostatek právní úpravy s.r.o. (a to jak z pohledu její konkurenceschopnosti tak z pohledu zatěžování podnikatelů příliš striktní úpravou) souvisí s implementací komunitárního práva. Pomineme-li relativně časté nepřesnosti při samotné implementaci nebo špatné pochopení institutů evropského práva (viz například současná implementace čl. 11 druhé směrnice, která se projevila v ustanovení § 196a ObchZ), je největším problémem příliš častá implementace nad rámec komunitárního práva. O této skutečnosti jsem se zmiňoval v této diplomové práci několikrát. Většinou to bylo v souvislosti s Druhou směrnicí, která se týká pravidel pro tvorbu a zachování základního kapitálu. Vztažení některých požadavků Druhé směrnice na s.r.o. je pochopitelné a správné, zejména s ohledem na podobu institutu základního kapitálu. Ale český zákonodárce bohužel aplikoval požadavky Druhé směrnice na s.r.o. příliš striktně a vztáhl na s.r.o. více požadavků, než bylo nutné. Pro společnost s ručením omezeným tak platí v mnoha případech stejná úprava, jako pro akciovou společnost. Ta je kapitálově náročnější a je určena zejména pro větší

podnikatele. Oproti tomu, s.r.o. je primárně určená pro SME, a její současná úprava je tak pro podnikání SME zbytečně komplikovaná, málo flexibilní a příliš zatěžující. Stanoví totiž požadavky, které mají smysl pro a.s., ale v případě s.r.o. jsou často nadbytečné.

Z tohoto pohledu lze o dostatečné konkurenceschopnosti tuzemské úpravy s.r.o. pochybovat. Zejména ve vztahu k státům, které komunitární právo implementují s větší přesností nebo nevyužívají tolik možnosti přesahující aplikace. Na druhou stranu si český zákonodárce tyto problémy uvědomuje a alespoň zčásti se je snaží řešit. Několik nesrovnalostí v implementaci komunitární úpravy tak již bylo odstraněno (např. v otázkách publicity v cizím jazyce v obchodním rejstříku) a další změny se chystají (např. novela ObchZ, která se týká finanční asistence a § 196a). Jiné problémy nicméně přetrvávají a je otázkou, zda-li k jejich změně dojde v rámci připravované rekonstrukce obchodního zákoníku.

Právě rekonstrukce ObchZ, která by měla přinést potřebnou systémovou změnu úpravy, se jeví jako ideální příležitost pro modernizaci právní úpravy s.r.o. Bude záležet jen na českém zákonodárci, jak této příležitosti využije. Samotnou rekonstrukci a návrh NObchZ je zatím obtížné hodnotit. Není totiž dostupné aktuální znění, do kterého již možná byla promítnuta řada změn (ať již v souvislosti s aktuálními novelami ObchZ či nikoli). Ze stávajících pramenů lze rekonstrukci zatím hodnotit spíše zdrženlivě. Je v ní sice proklamována potřeba konkurenceschopnosti tuzemské úpravy, ale tato potřeba se do samotného znění NObchZ příliš neprojevila. Především ve srovnání s reformami právních úprav s.r.o. v ostatních státech Společenství. Pravděpodobně je to tím, že se ČR soutěže právních řádů zatím moc neúčastní. Český zákonodárce tak postrádá některé z podnětů k vytvoření moderní a flexibilní úpravy s.r.o., jelikož na rozdíl od jiných států, v ČR zatím neprobíhá exodus společností do jurisdikce U.K. Většina novelizací práva společností v ČR je tak prováděna v souvislosti s komunitárním právem, nikoli v souvislosti se soutěží právních řádů. Český zákonodárce by tak měl při rekonstrukci více zohlednit soutěž právních řádů, jelikož fakt, že se v současnosti, na našem území příliš neprojevuje, neznamená, že se neprojeví v budoucnu.

Jak bylo řečeno výše, soutěž není jediným podnětem k reformám práva společností. Možná ještě významnější pohnutky mají kořeny v konkurenceschopnosti celé ekonomiky. V řadě členských států je tak patrná snaha národních zákonodárců zlepšit právní úpravu s.r.o. a usnadnit tímto způsobem podnikání SME, což by se mělo pozitivně odrazit v celé ekonomice. Český zákonodárce by se tedy měl nechat více inspirovat potřebami tuzemských podnikatelů a snažit se vytvořit dostatečně atraktivní právní úpravu pro českou podnikatelskou veřejnost. Nejde totiž jen o soutěž s ostatními právními řády, jde také o to, aby česká s.r.o. byla vhodnou formou společnosti pro české podnikatele. Jde o to, aby s.r.o. vyhovovala jejich potřebám, napomáhala jejich podnikání, šetřila jim náklady a tímto způsobem přispívala k ekonomickému rozvoji.

A jak si stojí úprava českého s.r.o. v otázkách, které jsou momentálně nejvíce aktuální? Osobně za nejvíce aktuální považuji ty otázky právních úprav s.r.o., ohledně kterých se uskutečňuje soutěž právních řádů. Jde tedy o institut základního kapitálu a o rychlost a cenu zakládání společnosti.

V otázkách základního kapitálu nemůže české s.r.o. konkurovat některým zahraničním úpravám, které snížili požadavky na jeho výši na minimum. V ČR se se snížením výše základního kapitálu zatím nepočítá, i když by to bylo možné. Zejména s odkazem k dostatečným prostředkům ochrany třetích stran, které jsou někdy až na úkor flexibility společnosti. K případné změně by byla pravděpodobně zapotřebí i změna konceptu institutu základního kapitálu na evropské úrovni. A k tomu pravděpodobně v nejbližším časovém horizontu nedojde. O nekonkurenceschopnosti způsobené přesahující implementací Druhé směrnice již řeč byla.

Na druhou stranu, výše základního kapitálu není v ČR tak vysoká, aby odradila podnikatele od používání právní formy s.r.o. Stejně lze konstatovat i o ostatních nedostacích, které nejsou tak závažné, aby se čeští podnikatelé začali rozhlížet po jiných právních rádech. O tom svědčí zejména každoročně se zvyšující počet nových s.r.o. Otázky základního kapitálu tak sice snižují konkurenceschopnost tuzemské úpravy s.r.o., zejména ve vztahu několika zahraničním „light vehicle“, nicméně si nemyslím, že by tyto otázky byly hlavním problémem české úpravy.

Mnohem závažnější se mi z hlediska soutěže jeví rychlost založení společnosti. K minimalizaci základního kapitálu by totiž bylo potřeba přehodnotit přístup k tomuto institutu, což je náročný proces propojený s celou řadou dalších otázek, zejména s ochranou věřitelů. Založení s.r.o. však představuje mnohem méně komplikovanou problematiku a její zrychlení by tak mělo být jednodušší. Jak už jsem zmínil v diplomové práci, rychlost založení s.r.o. považuji v ČR za velmi zdlouhavou a málo konkurenceschopnou. Není to ale způsobené jen právní úpravou. Ta byla ostatně v posledních letech několikrát novelizována a celý proces založení se urychlil. Jako vážný nedostatek v tomto případě vidím především činnost rejstříkových soudů, jejich přílišnou byrokracii a špatnou organizaci práce. Tyto faktory se kvalitní právní úpravou těžko ovlivní, i když jejich vliv na proces založení je často rozhodující. I vzhledem k právním úpravám jiných členských států, lze úpravu s.r.o. v tomto aspektu hodnotit jako nedostatečně konkurenceschopnou.

I přes tyto nedostatky však nelze říci, že by úprava s.r.o. byla jako celek nekonkurenceschopná. Má řadu nedostatků, nicméně i řadu pozitiv (například v oblasti ochrany třetích osob). Především se ale nachází ve fázi rekodifikace, která je potenciale schopná zvýšit její atraktivitu a konkurenceschopnost. Vedle toho musíme zaznamenat i několik dalších změn či

nových institutů (jako třeba „Business Judgement“), které se pomalu začínají v českém právu prosazovat.

Tím však nechci říci, že by byla dostatečně atraktivní. Především ve srovnání s některými zahraničními úpravami. V současné době také není úprava s.r.o. vystavena přímé konkurenci, a tudíž její menší atraktivnost není tak patrná. Je však otázkou, jaká by byla jeho pozice v opačném případě. I vzhledem k mohutným reformám v celém Společenství je nutné zdůraznit potřebu modernizace právní úpravy s.r.o. a nutnost dostatečně flexibilní úpravy, která by byla atraktivní pro domácí podnikatele. Není třeba, abychom v soutěži o atraktivnost právní úpravy společnosti s ručením omezeným byly na prvním místě, ale bylo by dobré, abychom hráli důstojnou roli a aby byla naše úprava přínosem pro českou podnikatelskou veřejnost a českou ekonomiku. I přes několik nadějných novelizací ObchZ se obávám, že tyto požadavky zatím tuzemská úprava s.r.o. v mnoha ohledech nesplňuje.